

Universitätsbibliothek Wuppertal

Linguarum Vett. Septentrionalium Thesaurus Grammatico-Criticus Et Archæologicus

Hickes, George

Oxoniae, 1705

Vorwort

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1559)

A D

Doctissimum & Reverendum admodum Patrem,
GULIELMUM NICOLSON,

Episcopum *Carleolensem,*

G E O R G I I H I C K E S I I

De Institutionibus Suis *Franco-Theotiscis*

P R Æ F A T I O.

*Ne cui sit vestrum mirum cur parteis seni
Poeta dederit, quæ sunt adolescentium.*

IUCEAT enim verbis iisdem affari Te, *Reverende Præsul,* quibus *Comitorum* Poëtarum princeps, cum jam senex factus, prologum recitaret, auditores suos affatus est. Etenim perinde ac in *Theatro Juvenes Prologos,* ut ad decorè venustæque dicendum maxime idoneos, *Senibus Græci Romanique* præferabant: sic *Grammaticis & Lexicis* faciendis minores ætate, ut multo magis laboris patientes, grandioribus longe aptiores sapientes semper judicant. Istius sententiæ cum esset *ΟΜΝΙΓΕΙΤΗΣ* *Johannes Fellus,* Episcopus *Oxonienfis,* Tibi, in quo cum firmitate corporis mirificas animi vires junctas perspiciebat, ante viginti annos auctor esse voluit, ut *Collegii Reginæ Oxon.* tum Socius, *Linguarum Vett. Septentrionis* Institutiones *Grammaticas* scriberes. Quod Te molitum, ad alia tamen vocatum non fecisse, qui literarum *Septentrionalium* studio bene volunt, omnes perinde mecum dolent. Ego vero pene Sexagenarius, quem jam tum enervare & affligere cœperat senectus, Institutiones *Grammaticas* has *Franco-Teutonicas* scripsi, scriptas revisi, revisas proelo dedi; & quæ iis jam inde prodituris præmitti oportere cenfeo, ad Te, quem multis de causis lectoris personam sustinere volui, Sexagenario major, & qui cum † *ELLE* luctor, plane miser depontanus scribo. Apud Te, inquam, quæ *Lectori* prænoscentia existimo, præfari vult animus; tum quod maxime *Philo-Teuton,* veterem & hodiernum *Germanicum* sermonem perfecte intelligis; tum etiam quod *Arctoarum Lingg.* studium, quod jacebat apud nos, & exemplo præeuns, & argumentis instans, excitare contendisti; tum maxime, quod huic operi incumbentem me consilio, ingenio, doctrina, omnique præstantia Tua adjuvisti; & ad id imprimendum, ut aurum, argentumque suum conferrent, tam è Clero, quam è Populo, quum in Senatu, tum extra, bonarum literarum patroni, *Comendationis* Tuæ & *judicii* pondere ac auctoritate effecisti.

Longe enim aliter de illo sentiebas, ac vir magnus, & celebris apud *Germanos.* Qui cum primum à quodam non vulgaris ingenii nobili *Anglo* acciperet, me *Grammaticam Franco-Theotiscam* fecisse; *Monstrum,* inquiebat, *narras,* & quod *ab Extero recte fieri posse non puto: Grammatica Lingua Franco-Theotiscæ Theotiscum hominem poscit auctorem; alienigenæ vires superat.* An uero alienigenæ id recte commodeque facere necne liceret, quod doctissimus ille a solo

† *Edda Island. Mythol. xli.*

P R Æ F A T I O

Theotisco homine faciendum existimabat, perlectis Institutionibus nostris, arbitrium Tuum, Tua existimatio, qui *Germaniam* peragrasti, valebit & decernet. Dum hæc scriberem, opportunè ad me allatæ sunt è *Gallia* literæ, ex quibus intelligo virum vere magnum Doctissimum illum Abbatem, & S. Theologiæ doctorem Sorbonensem *Pezronem* operibus suis clarissimum; qui de linguæ *Celticæ* antiquitate librum nuper edidit, opus nostrum maxime desiderare. Penes quem igitur iudicium esse velim rectene satis & commode, an secus Linguæ *Francico-Theotiscæ* rudimenta tradidi; quæ solus ante me *Carolus Magnus* imperator præceptis *Grammaticis* explicavit, seu potius explicare perperam tentavit. *Inchoavit*, inquit, *Eginhartus* qui vitam ejus scripsit, *Grammaticam Patrii Sermonis*; non perfecisse tamen ostendunt, quæ de Sermone isto dicit in Prologo Evangeliorum à se rhythmis *Francicis* scriptorum *Otfridus Monachus Wixambergensis*, qui sermonem illum *barbarum, incultum, & indisciplinabilem* vocat, atque *Grammaticæ artis freno capi insuetum* etiam dicit. Contra ego hujus linguæ periculum faciens, illam disciplinæ *Grammaticæ* capacem eidemq; idoneam judicavi; reque longe secus, ac *Otfridus* scripserat, reperta, tentare volui, an possem *Grammaticam Francicam* texere. Quod cum fieri posse expertus essem, congestis, quæ comparare liceret, libris *Francicis* ad Grammaticum hoc opus me accinxi. Cui, anno post, aut non tam longo tempore, quam illud orfus eram, supremam manum apposui. Codices autem quibus in illo faciendo usus sum sic designantur:

C. C.	} denotat	Codicem Evang. <i>Cottonianum</i> .
S. Ann.		Vitam S. <i>Annonis</i> .
Otfrid.		<i>Otfridi</i> Evangeliorum librum.
vel Ot.		<i>Willeramii</i> in Canticum Cant. paraphrasin.
W.		Hymnorum librum.
Hymn.		<i>Winsbekii</i> parænesin.
Winf.		Glossarium <i>Francicum</i> .
Gloss.		<i>Tatiani</i> Harmoniam Evangelicam.
Tatian.		Formulam veterem Confessionis.
vel Tat.		<i>Keronis</i> Monachi glossarium.
F. V. C.		
Kero.		

In illo autem faciendo sudans, Te non habuisse proximum, quem facile consulere, aut cl. virum *Johannem Schilterum, Argentoratensem* advocatum Regium, quem ad illustrandam literaturam *Francicam* multa molitum esse acceperam, sæpe quidem maxime dolebam. Vestri enim utriusvis ope, consilio, ingenio fretum, rectius & perfectius me omnia scribere licuisse scio, quam scripsisse fas esse posset homini, non tantum non *Theotisco*, sed primo solique operis auctori; qui neque quem socium aut adiutorem haberem, neque quem ducem sequerer, quenquam uspiam poteram invenire. Verum quale quale opus hoc est, quorum causa multo cum labore & opera illud feci, *Philo-Teutones* omnes, Teque potissimum, æquo animo accepturos spero. Id autem imprimis rogo, quidni dicam, expecto à *Francorum posteris, Gallis, Germanisque*, qui cis citrave *Rhenum, Moenumve* degunt: quorum præsertim gratia labores maximos exantlavi, ut majorum suorum communis sermonis cognitionem facile affecti, bibliothecas suas scrutentur, earumque forulos excutiant; ut quicquid codicum *Francicorum* in membranis ibi forte etiamnum delitescat, in lucem evocent; illisque quamprimum editis, literaturam & vetustatem *Arctoam*, ac imprimis *Theotonicam*, doctorum ex aliis gentibus Septentrionis exempla secuti, nobilitent & amplificent. Perperam multa multos illorum, quamvis viros doctissimos, scripsisse, quod *Francicam* linguam nescirent, eamve haud satis intelligerent, in *Dissert. Epistolari*, & in Præfatione generali ad *Adamum Ottley* scripta, plurimis exemplis ostendi. In quorum numero etiam habendus est *Georgius Caspar Kirchmayerus*, prof. publ. *Wittebergensis*. Cujus commentarium in *Taciti* de situ, populis & moribus *Germanorum* libellum, mihi antea non notum, ad me scribentem hæc doni nomine misit *Basilius Kennett, Whitei* frater, C. C. C. apud *Oxonienfes* Socius, scriptis suis editis clarissimus. In libro

bro illo, ad quem legendum hic sisto, doctissimus auctor, antiquitatis *Theotiscæ* studiosissimus, res, moresque *Germanorum* à suis originibus cum magna sua laude petere conatus est. verum in eo in-foelix, quod *Francicam*, sive veterem *Theotonicam* linguam, quæ ignorantia non hominis, sed seculi fuit, nesciret, multa tradidit, in quibus illius scientiam valde requires. Consule modo quæ de *Barritu*, *Asciburgio*, *Framea*, *Valleda*, *Aurinia*, *Tuiscone*, *Diæta*, *Freda*, *Saionibus*; denique quæ de origine *Malli* & *Grave Germanorum*, & de Dea *Tanfana* dixit; mecumque senties linguæ *Franco-Theotonicæ* doctrinam *Germanis*, *Gallisque*, qui suas origines & antiquitates recte scire volunt, æque utilem, imo æque necessariam fore; ac *Anglis*, *Scotisque* antiquitatum, originumque suarum studiosis, *Anglo-Saxonica* scientiam utilem, & plane necessariam esse cognoscis.

Quantus igitur Tu vir es, doctissime *Antistes*, qui utramvis, perinde ac vernaculam intelligis? quin etiam in quo ad humanarum atque divinarum literarum cognitionem & Arctoarum veterum omnium notitia accessit. Illarum plane scientiæ acceptum referre debes, quod *BIBLIOTHECÆ ANGLICANÆ* Historicos Tres egregios libros, & *SCOTICANÆ* unum, in utriusque Populi ingens beneficium deinceps scribere potuisti. Illis etiam perfecte intellectis debes, quod *Nort-Hymbriam Tuam veterem* moliri potes, quem quidem librum qui antiquitates Septentrionales in utraque natione colunt, avide expectant. His denique cognitis debes, quod *Volumina Regni*, quæ Rotulos Parlamentarios vocant, Te desiderant idoneum lectorem, veterum & linguarum & rerum eruditione peritissimum. Crede mihi ad gloriam Tuam, qui jam superioris ordinis Senator es, nihil majus potest accedere, quam ut ad antiqua Senatus acta, & monumenta diligenter perlegenda, Te sine cunctatione accingas. Iis enim instructus & dignitatem tuam tuebere, & auctoritatem augebis tum Tuam, tum communem Episcoporum; qui cum ante centum aut plures annos, in rotulis vetustis versati essent, eo fecerunt, ut in suam sententiam cæteri proceres pedibus irent, consiliique & dictorum pondere senatum facile gubernarent. superiorum temporum exemplis, actis & monumentis, illarumque rerum auctoritate omnia tum magis, quam *voce magna, bonisque lateribus*, ut *Cicero* Tuus loquitur, *suadebant*; magnaque cum delectatione simul & reverentia tum imprimis audiebantur *Sacerdotii Proceres*, quos rerum civilium, perinde ac divinarum scientia ac usu instructos ad id, quodcunque forte agebatur, vel disputatum erat, scite, apte, & opportune posse dicere *Populi Proceres* cognoscerent. Ante sexdecim, aut eo plus annos, vixit vir amplissimus sapientissimusque, & sui temporis jurisconsultus sine Pare maximus, *Franciscus Dom. North Dominus Guilford, Carolo II. & Jacobo II. RR.* Angliæ magni sigilli custos, qui me multum & familiariter utebatur. Itaque multa ab Illo prudenter disputata, multa etiam breviter & commode dicta memoriæ mandabam, ut qui fieri semper studebam Illius prudentia doctior. Is autem cum sæpe multa narret, tum præclare memini domi in coenaculo sedentem, cum & ego essem una, & pauci familiares, in sermonem de *Proceribus Sacerdotii* incidisse; in quo Episcoporum vicem magnopere dolebat vir maximus, utpote quorum auctoritatem diu in senatu labefactatam tum ferme jacere dicebat, ex eo, quod ad *Rotulorum Parlamentariorum* studium, contra decessorum suorum, qui in anterioribus seculis floruissent, morem, minime animos appulissent. Memini etiam sæpius audiisse illum vehementer hortari egregios è clero viros, tum qui facti Episcopi erant, tum quos ad Episcopatum destinatos esse sciebat, ut in *Rotulorum istorum* studio, quos Senatoriarum rerum quasi *BIBLIA* appellabat, nocte dieque se exercerent. Finge Tu illum, qui tum & Fori, & Senatus oraculum erat, hoc Tibi consilii dedisse; Finge, inquam, illum, qui *Philo-clerus* etiam maxime semper erat, ut id faceres Te hortatum esse; tantoque viro quasi monitore surge, & ad eorum studium animum appelle, qui *Francicæ, Saxonica, Dano-Saxonica, & Anglo-Nortmannica* antiquitatis notitia ad id maxime paratus & comparatus es. Tu, inquam, ad legendos *ROTULOS* Parlamentarios Tuo præi Reverendissimis Collegis præstantissimo exemplo; omnique ope & opera enitere, ut per Te, *Episcoporum*, ut loquuntur, *Banco*

PRÆFATIO GRAMM. FRANCO-THÉOTISCÆ.

pristina sua dignitas Senatoria constet; summaque, quæ fuit ejus in præteritis temporibus, auctoritas & amplitudo, Tuo auspicio, atque ductu ad antiquum statum revocetur.

Virtutes Tuæ, & imprimis, quas in Te semper intellexi sitas, summa animi moderatio & modestia faciunt, ut Te tam audacter moneam & familiariter. Quod si à me in re tam sublimi liberius justo & arrogantius id factum esse videatur, delictum non defendo, sed veniam suppliciter rogans, me non à Te solo, sed ab omnibus sacerdotii Collegis Tuis, qui quo animo dixi considerabunt, facile veniam deprecaturum spero.

Dom. noster Jesus Christus Te diutissime incolumem servet, novoque indies accedente virtutis & doctrinæ splendore existimationem Tuam augeat. Tandemque cum ex hac vita gloriæ & annorum plenus migraveris, ad immortalis vitæ, quam beatorum animi in cœlis degunt, ineffabilem illam gloriam Te perducatur. Sic quotidianis supplicationibus D. O. M. pro Te orandus mihi est; quem in amicitia constans, & stabilis perstitisti diligere & adjuvare, etsi de re non idem sentiremus. Id Tui gratia honorifice dictum velim. Quoniam ea humanæ naturæ imbecillitas est, ut ista quidem ex causa, quam singularis Tua humanitas nescit, magna inter veteres amicos diffidia nimis sæpe existere, & diurnas familiaritates labefactatas non raro extingui ante nostra tempora sapientes observarint. Superest ut, quemadmodum hoc in opere laborans, de Te, quem maxime desiderabam, quasi die nocteque cogitabam: ita Tibi, cum *id*, sive *alias Institutiones nostras* legeris, in mentem semper veniat Tui cum primis amantissimus & studiosissimus cultor *Georgius Hickefus*. Vale.

Londini Calend. Maias.
A. D. M. DCC. III.

